

Beogradske Novine

Broj 10.

BEOGRAD, nedjelja 23. januara 1916.

GODIŠTE II.

 UREDNIŠTVO I UPRAVA: BEOGRAD, ČUBRINA ULICA 3.,
 TISKARA: ULICA VUKA KARADŽIĆA br. 26.

 SVI SE DOPISI ŠALJU NA ADRESU:
 „BEOGRADSKÉ NOVINE“, ETAPNA POŠTA 131.

RATNI IZVJEŠTAJI.

Izvještaj austro-ugarskog generalnog štaba.

K. B. Beč, 22. januara.

Jugoistočno bojište:

Polaganje oružja crnogorske vojske, koje je preduvjet za daljnje pregovore za mir, jest u toku. U tu su svrhu austro-ugarske čete započele napredovanjem u unutrašnjost zemlje. Crnogorski vojnici, kad se sretnu sa našim odjelima, moraju položiti oružje i mogu se sada povratiti svojim domovima i pod odgovarajućim nadzorom raditi svoje poslove. Tko se usprotivi, biti će silom razoružan i kao zarobljenik odveden. Ovaj način riješenja zahtjevaju vojni uzroci i osobitost zemlje i naroda, pa će biti i najbolji, da se ovoj zemlji povrati konačno mir. U tom je smislu obaviješteno i crnogorsko vrhovno zapovjedništvo.

Rusko bojište:

Jučer su bili na čitavoj sjeveroistočnoj fronti topnički bojevi. Kod Berestiany u Volhinije odbiti su manji neprijateljski odjeli. Danas ujutro je neprijatelj i opet započeo navalama protiv dijelova naših položaja na besarabijskoj granici. Mi smo ih sve odbili.

Talijansko bojište:

Djelovanje je talijanskog topništva bilo jučer u nekim odsjecima u Primorju i u Dolomitima živahnije, nego prošle dane. I Rivu je bombardovalo teško topništvo.

Zamjenik glavnog stožera
 podmaršal pl. Höfer.

Izvještaj turskog glavnog stana.

K. B. Carigrad, 22. januara.

Iz glavnog stana se javlja:

Dardanelska fronta:

Juče po podne ispalio je jedan neprijateljski krstaš i jedan monitor oko 30 metaka na okolinu Alči-Tepe i Teke-Burna. Protiv-vatrom naše artilerije primorani su odmah, da se udalje. Inače nema ničeg novog.

Suviše gvožgja u vatri.

Mi ne ćemo danas govoriti o kapitulaciji Crne Gore. To prepuštamo mirne duše saveznicima. Govoriti ćemo samo o zaposjednuću Krfa po francuskim četama. Ovaj čin baca opet pravu svjetlost na unutrašnje odnose sila četvornog sporazuma. Ovo najnovije samovlašće jednog člana četvornog sporazuma, pokazuje nam sa koliko cinizma gleda protivnička strana na pravo i ugovore. Austro-Ugarska i njeni saveznici nemaju nikakva razloga zbog toga da se ljute, jer vrlo dobro znaju, da će i odatle otjerati Francuze kao i iz Soluna. U vojničkom pogledu niukoliko se ne mijenja položaj u Jadranskom moru posjedanjem Krfa, i Austro-Ugarska ostaje i u budućee gospodarica u Jadranu, kao što je i do sad bila. Ovaj udarac ne pogagja dakle centralne vlasti, već i on na protiv vregja jednog člana četvornog sporazuma: Italiju.

Zna se, sa koliko nepovjerenja Engleska, Francuska i Rusija pogledaju na saveznika, koga su kupili za pet milijarda. Oni nikada nijesu dvoumili, da im je Italija prišla samo zato, da bi zaštitila jedino svoje interese. Italija nikako nije htjela, da uzme udjela u akciji, koja bi bila od pomoći njenim saveznicima. Italija nije priskočila u pomoć Englezima i Francuzima u Dardanelima, Italija se u solunskoj ekspediciji zadovoljila davanjem dobrih savjeta. Italija nije baš ništa učinila, da pomogne Crnoj Gori. Da se iz sviju tih uzroka, iz Londona i Pariza ne pogleda prijateljski na Rim, lako se može pojmiti. Akcija Italije nije do sada dovela nikakvu korist sporazumnim silama. Počinje se uvigjati, da Austro-Ugarska, koja je stupila u rat izazvana draženjem srpskih vlastodržaca i zakulisnim radom njihovih pomagača u Petrogradu i Londonu, i ako je sa neprijateljske strane okarakterisana, da je zato preslaba. Megjutim Austro-Ugarska se bori na besarabijskoj granici i slomila je tamo rusku ofenzivu, ona je svršila sa Crnom Gorom i vodi onako s lijevom rukom rat sa Italijom. Engleska i Francuska moraju zaista postaviti sebi

pitanje, zašto imademo ovog saveznika, koji nas samo stoji para, kojemu moramo davati ugljen i drugu robu, a ne imamo od njega nikakvu baš pomoć?

Italija je zaista pošla na Balkan, ali ne, da pomogne Srbiji i Crnoj Gori, nego da položi svoje ruke na Valonu i Drač. Italija doduše ratuje sa Austro-Ugarskom, moćnim neprijateljem Srbije, ali se ujedno stara, da se Srbija ne ojača i jednog dana postavi svoje zahtjeve na Jadransko more i obalu. Politika je doduše zanat, kod kojeg valja držati vazda dva do tri gvožgja u vatri, ali toliko koliko Italija, nije čudo, da ona sebi na poslijetku mora opržiti prste.

Zaposjednućem Krfa po Francuzima otvara se pred nama slika osjećaja, što ga imadu megjusobno saveznici. Francuska i Engleska ne mogu osjećati prema Italiji zaista ništa drugo nego prezir, jer su oni davno već upoznali ciljeve za kojima zapravo ide Italija. Stoga je zaista zanimljivo čitati komentare engleske i francuske štampe prigodom zauzeća Lovćena i Cetinja po carsko i kraljevskim četama i polaganjem oružja crnogorske vojske. Talijani mogu iz tih komentara na razne načine čuti samo jedan prjekor, da su jednako kao i prema svojim prijašnjim saveznicima, izdajnički se ponijeli i prema silama entente. Jad i bijes talijanske štampe, koja svu krivnju za neuspjehe na Balkanu baca na druge, pobugjuje u Parisu i Londonu samo veselost. Ali poraz Crne Gore ostaje poraz Italije. Za ovaj poraz Rim ne može nikoga učiniti odgovornim, osim sebe. Na Soči se je njezina sila slomila. Arbanasko i crnogorsko gvožgje držati u vatri Italija ne može i zato su Francuzi zaposjeli ostrvo Krf.

Kralj Ferdinand maršal Austro-ugarske vojske.

Beč, 21. januara.

Kako javlja „Neue Freie Presse“, imenovalo je Njegovo Veličanstvo car i kralj Franjo Josip I. bugarskoga kralja Ferdinanda maršalom austro-ugarske vojske. Dotično je Previšnje ručno pismo predao 17. ov. mj. kralju gardski kapetan grof Lonyay.

Italija i Crna Gora.

K. B. Lugano, 22. januara.

Poslije primljenih vijesti iz Crne Gore ministar spoljnih poslova Sonnino imao je dug razgovor sa ruskim poslanikom, kraljem i ministrom vojnim. Talijanski listovi izjavljuju, da bi bilo pogrešno poslati sto hiljada savezničkih vojnika u Arbaniju radi podrške Crne Gore, jer se Crna Gora neće moći nikada upotrijebiti kao prolazna tačka kakve ofenzivne akcije saveznika. **S u d b i n a B a l k a n a**, veli „Corriere della Sera“: „ne može se više riješiti u Crnoj Gori ili Arbaniji.“

Nova talijanska perfidija.

K. B. Kondon, 22. januara.

„Reuter“ javlja iz Rima, da se sve više počinje vjerovati, da je Crna Gora još prije dva mjeseca zaključila sporazum sa Austro-Ugarskom i da je sada davala samo prividan odpor. (U ovom tvrgjenju nema, razumije se, ni jedne riječi istine. Primjedba dopis. ureda.)

Ratna savjetovanja u Londonu.

K. B. London, 22. januara.

Ratna savjetovanja sile sporazuma, koja su držana u Londonu, završena su. Donjeti zaključci drže se u tajnosti, ali „Reuter“ tvrdi, da u pitanju nastavljanja rata i o mjerama, koje će se u buduće preuzeti, vlada potpuna saglasnost.

Na jedno pitanje upućeno u donjem domu na ministra predsjednika Asquitha, da li poslije najnovijih dogadjaja u Srbiji i Crnoj Gori, nije vlada promijenila svoju politiku, odgovorio je engleski premijer, da se vlada i nadalje drži izjave date 2. novembra o svojoj balkanskoj politici.

2. novembra izjavio je engleski premijer, da se pomoć, koju je Engleska obećala Srbiji ima smatrati samo kao pomoć u — „političkom“ pogledu.

Bol Belgije zbog polaganje oružja Crne Gore.

Frankfurt, 22. januara.

Iz Amsterdama javljaju „Frankfurter Zeitung“: Osvojenje Crne Gore izazvalo u belgijskim krugovima zaprepašćenje. List „Echo de Belge“, koji izlazi u Holandiji, a vrlo je blizak belgijskoj vladi, piše: Ne možemo prikriti našu žalost i našu gnjušanje. Ako je junačka Crna Gora dospjela do te tačke, onda je to krivica Italije. Može Barzilay govoriti što hoće i iznositi ma kakvo olakšavajuće okolnosti, javno mišljenje u zemljama entente, a prije svijet, u Italiji učiniti će odgovornom vladu kralja Viktora Emanuela.

Plima i osjeka.

Skoro već mjesec dana traje velika borba na besarabijskoj granici. Sa pravom moskovskom izdržljivošću izvodi ruska vojna uprava protiv austro-ugarskih položaja nove čete, i stalno čitamo o srčanom, ali besciljnim naletima ruskih bataljuna. 23. decembra prošle godine počela je ova velika borba, u kojoj su Rusi poslije dugog zastoja, pokušali da prodru u Czernowicze. Iz neprijateljskog novinstva vidimo kakvu su sve nadu na protivničkoj strani polagali u ovu ofenzivu, i u toliko više sada izgleda smiješno izvrtanje francuskih, engleskih i talijanskih vojnih kritičara, koji porazu svog poluazijskog saveznika pokušavaju, da dadu poredan značaj.

Ali ma koliko da su spretne sile sporazuma u izvrtanju istine i u lažima, poraz Rusa na besarabijskoj granici ne mogu da poriču. Poslije poraza mjeseca septembra prošle godine kod Sokala, radili su Rusi neumorno, da svoje lijevo krilo opet dovedu u red, i da ga naprave sposobnim za ofenzivu. Sva rezerva, dijelom od starijih, a dijelom od mlagijih godišta, koja je stajala na raspoloženju, dovedena je tamo. Artilerija, koju je poslao prijatelj iz Japana, dovučena je takogjer tamo i preduzete su u opšte sve mjere, da se ovaj snažni udarac namijenjen protiv vojske

austro-ugarske, kramise uspjehom. Otvorom je rukovodio general Ivanov, jedan od najspособnijih ruskih vojskovođa.

Ali nadmoćnost u broju njegovih četa, ni njegova neosporna sposobnost, ne mogu Ruse da dovedu do željene pobjede. U tri maha napali su oni na vojsku generala konjaništva Pflanzler-Baltina, na Božić, na Novu Godinu, i sada opet, ali su uvijek odbijeni od carskih i kraljevskih četa, i pred našim rovovima mogu se izbrojati hiljade i hiljade ruskih lješeva. Ali izgleda, da još nije uništena ruska snaga, koja je uskrsla posljednjih mjeseca, i kako se vidi iz izvještaja austro-ugarskog glavnog stana, Rusi dovode novu snagu u borbu, i kratki prekidi izmegju pojedinih napada služe Rusima za to, da pričuvne čete, koje stoje u pozadini, uvedu u borbu. Prema tome ne može se viditi kraj velike borbe.

Ali stavlja se na dnevni red drugo pitanje. Mi, to će reći Austro-Ugarska i naši saveznici, ne možemo se zamisliti u položaju neprijateljstva, koji možda ima isto pouzdanje u pobjedu, kao mi. I Austro-Ugarska i Njemačka imale su da prežive kritične momente, časove u kojima se ratna sreća nije na njih osmjehnula i pored sve srčanosti njihovih četa. Ali Austro-Ugarska i Njemačka nisu ni za trenutak sumnjale, da će prebroditi teške časove i da će pobjeda biti na njihovoj strani. Oni su stajali sami protiv jednog cijelog svijeta od neprijatelja, i zato je ponekad izgledalo, kao da će od te nadmoćnosti biti ugušeni. Ali oni su ostali gospodari situacije, i njihovo pouzdanje u krajnju pobjedu pokazalo se kao opravdano.

Ali kako izgleda na protivnikovoj strani? Mi to ne pitamo sa gledišta Austrijanaca. Magjara ili Njemaca, nego sa gledišta čovjeka zdravog razuma, koji odmjerava tačno svaku dobit prema svakom gubitku. Sile sporazuma su na svima bojištima pobjegjene, one nisu povratile Belgiju, Poljsku, i Kurlandiju, nisu mogle da spreče uništenje Srbije i pokorenje Crne Gore, potpuno su propale na Galipolju i odagnate sa Bagdada. Sporazumne sile pretrpele su ogromne gubitke u ljudstvu i materijalu, i ne mogu se pohvaliti ni sa jednim postignutim uspjehom osim samovlašćem i nasiljem izvršenim prema maloj Grčkoj. Austro-Ugarska i Njemačka stoje svuda duboko na neprijateljskom zemljištu, iz borbenih redova izbacili su već tri neprijatelja: Belgiju, Srbiju i Crnu Goru, a dobili su za to dva moćna prijatelja: Tursku i Bugarsku. Koja se strana dakle može pohvaliti, da je na njenoj strani plima za uspjeh? Centralne vlasti ili sile sporazuma? I iz ovog pitanja proističe drugo pitanje, koje glasi: Zar se zaista ne uvigja na protivničkoj strani, zar se ne vidi u Engleskoj, ili Francuskoj, u Rusiji, ili u Italiji, da sile sporazuma imaju sve manje izgleda na uspjeh, a da za Austro-Ugarsku i njene saveznike uspjeh postaje sve sigurniji.

Ali izgleda, da se to ne uvigja. Izgleda, da se na protivničkoj strani još gleda kroz maglu, koje vlade umjetno stvaraju, da obmanu narode. Što Sazonov, Grey, Poincaree i Sonnino ne pomišljaju na mir, razumljivo je. Za njih će dan mira biti dan strašnog obračunavanja, ali kako mogu oni sprječiti, da se istina najzad ipak sazna, i da narodi njihovih zemalja najzad počnu na stvari tako gledati, kakve su one zaista, da vide, da pomisao na pobjedu nad Austro-Ugarskom i njenim saveznicima svakim danom sve više gubi oslonca, da se u buduće sva krv uzaludno proliva, i da čak i tako velike nade, kao što je ruska ofenziva na besarabijskoj granici imaju da pretrpe samo podsmjeh, a da je najmudriji megju državnici-ma sila sporazuma, kralj Nikola crnogorski.

Pojedinosti ofenzive protivu Lovčena.

Opis jednog očevidca.

U „Bosnische Post“, opisuje jedan očevidac svoje utiske prvog dana napada carsko i kraljevskih četa na Lovćen, dakle početak same ofenzive. Taj očevidac piše:

Prve borbe protivu Lovčena vršene su pred očima zapovjednika napadne vojske, zapovjedajućeg generala Bosne i Hercegovine, generala pješadije pl. Sarkotića, koji se sa svojim šefom generalnog štaba pukovnikom Münichom i pratnjom nalazio na brodu pomorske jahte „Dalmat“. General je bio u pouzdanom raspoloženju, kada je iz zaliva Krtule pratio prve početke strahovite borbe. Vrijeme je bilo vanredno. Iz zaliva Krtule, u kome se jahta neko vrijeme u blizini manastira Otoka nalazila, odplovio je general u pravi zaliv Boke Kotorske, da bi posmatrao i artiljerijsku borbu kod Orahovca, gdje se neprijatelj u strmenitom stenju Gomolice ugnjezdio bio. I sa ranijih osmatračkih tačaka čula se neprekidna grmljavina topova kao pravi pakleni koncert, ali je strahovita grmljavina još silnija bila, kad smo ušli u Kotorski zaljev, gdje je svaki metak prelamajući se o visoko stenje po nekoliko puta odjekivao.

Napad je bio u najboljem i za nas najpovoljnijem toku, kada je od jednom nastupila promjena vremena. Nebo se naoblačilo, vrhovi Lovčena sve su više nestajali u oblacima i brzo se počela da spušta gusta magla na bojno polje. Uzalud je pl. Sarkotić svojim ostrim sokolovim očima pogledao golo stijenje, njega je nemilostivo pokrivala gusta magla, kao da ga je htjela uzeti u zaštitu od naših topova.

Taman je zapovijedajući general htio da izda kapitanu broda naredbu, da se vrati u Zenleniku, kada primjetismo da nam se velikom brzinom približuju jedan motorni čamac. Generalštabni kapetan L. doneo je saopštenje o stanju na desnom krilu. Iz njegovih svijetlećih očiju čitali smo, da je sve dobro išlo, i brzo smo saznali, da je neprijatelj potisnut na cijelom frontu, I ako je nastupilo ne može biti rdjavije vrijeme, ipak je raspoloženje na brodu bilo dobro, jer sve pojedinosti, koje je kapetan o toku borbe saopštio, govorile su o tome, da će i dalje sve ići.

I išlo je dobro, jer su s večeri stigle vijesti, da je naša pješadija prodrila do neprijateljskih položaja na Solaru (1308 metara). Doista, da oko podne nije nastalo rdjavo vrijeme, naše bi neobično hrabre čete već drugog napadnog dana, a to je bila subota, osvojile Lovčeñ; jedino zbog toga produžilo se 24 sata postignuće cilja.

Naročita zasluga za osvojenje Lovčena pripada bosansko-hercegovačkim četama, jer su one prve prodrle u neprijateljske glavne položaje. „Znati će što je Bošnjak“, tako mi reče jedan kršan mladić b. h. lovaca, kad je sa svojom trupom pošao na položaj. I data mu je prilika; da se uvjeri, tko je Bošnjak.

Uvegenje karata za hljeb i brašno u Beogradu.

Carско i kraljevsko zapovjedništvo za grad Beograd izdalo je slijedeću zvaničnu

Objavu.

Trgovci i furundžije u Beogradu mogu stanovništvu prodavati brašno i hljeb samo na osnovu hljebne karte, koju izdaje gradski odbor, i to u količini, koja je na karti propisana. Tko brašno ili hljeb prodaje građanstvu bez podnesene hljebne karte, ili prodaje u većoj količini, nego što je propisano, izgubiti će koncesiju i biti će strogo kažnjen. Karte za hljeb i brašno dobijaju se kod gradskog odbora Makenzijeve ulica 40.

Seljačkom je svijetu zabranjeno da prodaju žito i brašno bez naročite dozvole kotarskog zapovjedništva jer postoji oskudica u sjemenu za usjev.

Carско i kraljevsko kotarsko zapovjedništvo grada Beograda.

Česi.

(Nastavak).

Sve se više utvrđivao položaj Čeha, koji su najzad 1883. godine dobili većinu u češkom saboru. I ako po češkom državnom pravu nijesu mogli da izvojuju svoj glavni zahtjev, t. j. da se Češka prizna kao samostalna kraljevina, po primjeru Ugarske, u okviru Austro-Ugarske monarhije, i da se car Franjo Josip kruniše za kralja Češke, ipak su tokom vremena zadovoljeni njihovi nacionalni zahtjevi. Najvećih koncesija u tome pogledu učinilo je ministarstvo Badeni, koje je 1897. godine izdalo poznatu naredbu o upotrebi češkoga jezika za Češku i Moravsku. Ovom je naredbom pokušala vlada, da oba jezika koji su u upotrebi pučanstva, češki i njemački jezik u Češkoj i u Moravskoj, utvrdi kao ravnopravne jezike u službenom saobraćaju civilnih vlasti. § 1. odregjivao je, da su sve kancelarije i sudovi obavezni, da sa pučanstvom opće u onom jeziku, kojim se ono bude obratilo. § 7. odregjivao je, da se u službenom opštenju ima upotrijebiti onaj jezik, kojim se pučanstvo usmeno obratilo vlastima, naročito imaju kod suda sva saslušanja i odluke u senatu, da se donose u tom jeziku. Po § 12. sva zavogjenja u zvanične knjige i registre imaju, da se vrše u onom jeziku, u kome se pučanstvo obratilo vlastima. Sa ovim odlukama o zavogjenju ravnopravnosti češkog i njemačkog jezika u Češkoj i Moravskoj, izdate su i odgovarajuće naredbe o kvalifikacijama, koje činovnici moraju imati. Svi činovnici, koji bi imali biti postavljeni od 1. jula 1901. godine morali bi potpuno znati u pismu i govoru i češki i njemački. Ali i nezavisno od ove odluke,

imalo se je odmah, još od dana izdate naredbe, učiniti takav raspored činovništva, da su u svima uredima i sudovima postavljeni činovnici, koji sa pučanstvom mogu opštiti i češki i njemački.

Glavni zahtjevi Nijemaca, koji su se sastojali u tome, da se stvori jedna posebna njemačka uprava, nijesu mogli biti uzeti u obzir. Ali da bi se i njima izišlo u susret, modifikovalo je ministarstvo Gautsch-a, koje je slijedovalo ministarstvu Badeni, donjete odredbe u toliko, što se u okviru Češke i Moravske zavode trojake vlasti, češke, njemačke i češko-njemačke. § 7. odredaba za Češku glasi: „Službeni govor za vlasti jeste onaj jezik, za koji se pučanstvo dotičnog kraja izjasnilo pri posljednjem popisu. U krajevima, gdje je pučanstvo pomješano ima se ravnopravno upotrebljavati i češki i njemački jezik“. § 17. glasi: „U pogledu jezikovnih kvalifikacija činovništva ima se strogo pridržavati zakonskih odredaba, i postavljanja se imaju vršiti prema stvarnim odnosima. Svaki činovnik morati će, da zna onaj jezik, koji služba zaista zahtjeva.“

I ako je Gautsch-ovim odredbama Česima nešto oduzeto od onoga, što im je Badeni dao, ipak su oni sada postigli sve ono, za čim su težili: češki jezik je priznat kao potpuno ravnopravan sa njemačkim jezikom. I u znak trijumfa, opštinski odbor grada Praga, nekadanje prijestoljnica njemačkih careva, naredio je, da se njemački natpisi na ulicama zamjene češkim natpisima.

Polako ali sigurno se razvijao ovaj proces, i donio je češkome narodu ne samo slobodu i samostalnost, kao nijednoj drugoj

narodnosti u Monarhiji, nego se njihov glas slušao i u upravi zajedničkom državom. Što pak nijesu požnjele plod dugotrajne i teške borbe, i što su dospjeli na stranputicu na kojoj se danas nalaze, imaju da blagodare samo tajnom rovenju njihovih zavodnika, koji ne prezaju, da iz lične koristi zadaju teške rane svome narodu.

Mi smo pokazali kako je Česima 1848. godine pošlo za rukom, da u okviru Austro-Ugarske izvojuju za sebe posebni položaj, kakav ne uživa nijedna druga narodnost u okviru hapsburške monarhije. Prema tome je gnjusna laž, a gnjusnija se laž neda ni zamisliti, kada veleizdajnici, čiji smo rad mi već ocrnali, pokušavaju dokazati svijetu da češki narod zauzima položaj pepeljuge u Austro-Ugarskoj. Nijedan narod u ekonomnom i političkom pogledu nema bolji položaj u Austro-Ugarskoj, nego što je to slučaj sa Česima.

Prije svega su oni u austrijskom parlamentu jedan od riješavajućih faktora. Svaki se još sjeća, kako su oni još prije nekoliko godina pokazali svijetu, da se u Austriji isto tako ne može uvesti u život zakonski projekat kome car neda svoju sankciju, kao i zakonski projekat protiv koga oni glasaju. Više puta su oni već dali austrijskoj vladi prilike, da osjete njihovu moć, više puta su oni već ukočile točkove državnih kola. Slobodno se može reći, da je najmanje od deset vlada u Austriji osam moralo odstupiti zbog Čeha. I nisu uvijek bili baš najgori ljudi, koji su zbog Čeha morali, da se uklone.

(Svršiti će se).

Podlistak.

Kako je „kultura“ donijeta u Srbiju.

Po raznim zabilješkama.

Danas nam izgleda prosto nevjerovatno sa kakvim je teškoćama pučanstvo u Srbiji prelazilo iz faze nekulturnog doba u fazu kolike-tolike civilizacije. Nevjerovatno se sporo prenosila jedna po jedna stvar, jedan po jedan predmet, koje su kulturniji narodi već usvojili i upotrebljavali.

I ma da će svakoga iznenaditi kada će pročitati, da je prvi biljar došao u Srbiju 1822. godine, a prvi glasovir 1824. godine, ipak ne treba to uzeti u prilog kulturnog stanja toga doba. Biljar je nekako uporedo sa kartama prenijet u Beograd. Ubrzo je, već te godine, bilo još nekoliko biljara u Beogradu, i njima su mladići toliko visili, da je to već bilo prešlo granice. Aleksa Simić, na primjer, piše knezu Milošu o jednom čovjeku, pa da bi ga karakterisao kao propalicu, on veli: „Njegovi su poslovi od mejane do mejane, od biljara na biljar!“... Jer valja znati, da se na biljare tada nije igralo, nego se u stvari kockalo. Najviše se igrala ona igra sa malim lopticama. Strast je igranja bi-

ljara toliko zavlada, da je 1849. godine predlagano preko novina, da se biljar uvede i u Čjitalište, samo da bi se članovi zbirali.

Prvi glasovir je došao u knez Milošev dvor. Nabavio ga je Vito Romita za Savku, mlagju kćer knez Miloševu, jer je taj talijanski avanturista bio učitelj kneževke kćeri.

Prva je sluškinja iz Zemuna prešla u Beograd 1824. godine. Nju je za kneza Miloša nabavio i prebacio iz Zemuna Lazar Hadži-Bajić.

Godine 1827. nabavio je knez Miloš prvi put kašike za supu. Inače ih u Srbiji nikako nije bilo. Iste godine, 1827., doputovao je u Beograd prvi ženski sunobran, koji se tada zvao „zonenširm“. Godine 1829. dolazi prvi kaput u Srbiju. Nosio ga je knežev liječnik dr. Stejić. Otto Dabislav Pirch, koji je te godine putovao po Srbiji, zapisuje naročito ovaj osamljeni Stejićev kaput. Godine 1834. prvi put je doneto iz Zemuna pivo.

Godine 1835. dolazi u Srbiju prvi sadžija. To je nekakav Piler, koji je stigao iz Petrograda i nastanio se u Kragujevcu kao „izučeni sadžija“. Kako u Srbiji tada nije bilo toliko satova, da bi od njih mogao živjeti, to je Piler zatražio dozvolu od kneza, i 1836. godine vidimo ga u Beogradu gdje pravi i prodaje crveni vosak za

pisma. Godine 1839. javlja se u Beogradu jedan interesantan tip. To je neki Karlo Karlovski „prvi u Srbiji sirćeta fabrikant“, koji objavljuje svoje „žestoko i kiselo“ sirće. Taj isti Karlovski, kad u Srbiji nije prošao dobro sa sirćetom, prelazi u Pančevo i tamo, augusta 1843. godine, otvara školu kao učitelj trgovačkih nauka. Kad mu ni taj posao ne polazi dobro, on se opet vraća u Srbiju, uzima ime Dragutin Karlovski i otvara u Beogradu 25. maja 1847. godine „Prvo srpsko plivalište i kupatilište“. To je kupalište bilo pod gradom, niže Kalimegdana i stajalo je pod upravom Dragutina Karlovskog, a učitelj je plivanja bio neki Alberto Dragoner. Plivalište Karlovskoga prvo je počelo bilježiti meteorološka posmatranja, to jest, pratilo je toplotu vazduha i vode, i bilježilo je, koliko je u mjesecu bilo kišovitih, koliko ljepih, a koliko neprijatnih dana. Tako je 1847. godina ujedno i datum, kad se u Srbiji začela observatorija.

Kada ni ovaj posao Karlovskom nije pošao za rukom on se odlučio, da otvori bakalnicu. To je bila prva bakalnica u Srbiji, i on je otvorio 1850. godine, na Terazijama. U toj bakalnici on prodaje prašak za buve, sve farbe, rafinirani zejtin za lampe, švajcarski sir i haringe. Osim svega toga Karlovski liječi i od žuljeva. Ali i pored

Nar. privrjeda.

Stanje usjeva u Ugarskoj.

I opet su bile raširene glasine, da je žetva u Ugarskoj radi abnormalnog vremena, mnogo stradala. Prema vijestima iz pojedinih krajeva Ugarske, ova je glasina skroz neispravna. Naprotiv se stanje usjeva u Ugarskoj može smatrati vrlo povoljnim, pa bi mu samo suva zima mogla naškoditi.

Galicijaska industrija petroleja.

Galicijaska će industrija petroleja biti ponovno organizovana i to pod državnom upravom. Povod je tome dati činjenica, da su ugovori, koje je sklopio zemaljski savez galicijskih producenata petroleja, 31. decembrom istekli, a nijesu ponovljeni.

Dohoci orijentalne željeznice.

Iako je društvo orijentalnih željeznica na 6. oktobra prošle godine predalo Bugarskoj liniju Jedrene—Dedeagač, dohoci se obzirom na prošlu godinu nijesu smanjili. Oni iznose do 6. oktobra 17,14 milijona franaka (+7,7), a do sredine decembra 19,7 milijona franaka (+7,12).

Konkurs jedne budimpeštanske banke.

Budimpeštanska banka Schönfeld je pala pod stečaj. Ulagaci su svi bili ljudi siromašnijih klasa. Šef banke i dva viša činovnika su uapšena.

Nestašica pamuka u Švicarskoj.

Nestašica pamuka u Švicarskoj je toliko velika, da do polovice februara ne će raditi 7.000 tkalčkih mašina i 350.000 vretena. Isto nema konca, tako da će stradavati i najvažnija grana švicarske industrije — umjetno pletivo.

Promet u zaposjednute krajeve Poljske.

Krakovska „Nowa Reforma“ javlja da je za gragjanski i trgovački promet iz austro-ugarske monarhije u novozaposjednute krajeve ruske Poljske otvoreno jedanaest željezničkih pruga.

svoga Karlovski ne zaboravlja i svoje pančevačke profesorske sposobnosti, i u oglasu, kojim traži šegrtu, veli, da taj u njegovoj bakalskoj radnji „priliku ima ne samo materijalno ovu trgovinu izučiti, nego i teorična znanja o istoj sebi pribaviti“!...

1840. godine javlja se prvi knjigovezac u Srbiji. To je „švaba“ Ludvik Vinkler, kod kojega je docnije stanovao i na čijim je rukama izdanuo srpski spisatelj Joakim Vujić.

Godine 1841. javljaju se već diplomirane babice. Tako, najprije Pulharija Klevertić „ekzaminirana babica“, i odmah za njom, iste godine, javlja se i Femija Hamerl.

1842. godine već se javlja i prvi muški krojač. To je Jovan Dimitrijević, „graždanin novosadski“, koji je došao u Beograd sa desetinu momaka. On se preporučuje za izradu muškog odjela po najnovijem „ukusu-žurnala“. Godine 1843. diže se prvo kupatilo na Savi, po najnovijem kroju. Te iste godine došao je u Srbiju Švicarac Petar Korai, i otvorio je u Savamali prvu kafanu i gostionicu kod „Zlatnog Krsta“ i doveo kuvara iz Njemačke, a imao je i „šećernih kolača“ i „izjutra vrštuk“. To je bila prva kavana sa evropskom kuhinjom. Godine 1844. nastanjuje se u Beogradu prvi maler. To je Josip Varošek. Te godine se

Finansijska i privrjedna šteta Engleske uslijed rata.

Jedan dopisnik „Economist“-a pita, šta misli da čini engleska vlada, kad zajmovi dati saveznicima terete Englesku svake godine dokle rat traje sa stalnih pedeset milijona funti sterlinga. Pored toga povećavaju se izdaci za invalide i srodnike poginulih, a industrija trpi takmičenjem Amerike i nedostatkom drugih potrošača. Sam list, poslije oštre kritike dosadanog vovjenja rata, pita, kad će Engleska dobiti vladu, koja će sa iskustvom učiti i voditi politiku zdravog čovječjeg razuma. Engleski list „Nation“ piše: Londonski je City, mjesto da ostane glavno izravnavajuće središte svijeta sa monopolskim karakterom, morao da ustupi znatan dio poslova. Amsterdam i Kopenhagen postali su posrednici između njemačkog i neutralnog novca, Ženeva vrši posredovanja između centralnih vlasti, Francuske i Italije. Ogromni dohoci new-yorških bankara i tvornica koje s njima zajedno rade, dali su mogućnost New-Yorku, da zauzme nov položaj kao suparnik Londona u banačnim u mjenjačkim poslovima, naročito važi to za trgovinu sa istočnom Azijom, južnom Amerikom i Skandinavijom. Pri početku rata Amerika je mnogo dugovala Engleskoj, danas Sjedinjene Države uzajmljuju Engleskoj svakog mjeseca više novaca i odkupile su svoje sopstvene vrijedeće papire.

Razne vijesti.

Uspjeh 17 mjesečne vojne.

„Streiffleur's Militärblatt“ piše povodom 17 mjesečne vojne, da uspjehom možemo biti potpuno zadovoljni. Zarobljenika držimo tri po milijona, a neprijatelju smo oteli 10.000 topova i 4000 mašinskih puški.

Ratna izložba u Zagrebu.

Na inicijativu predsjednice hrvatskog Zita — doma za ratne invalide barunice Hellenbach i podpredsjednice gospoje Ide Žepić, biti će u Zagrebu mjeseca maja ili juna ratna izložba, slična onoj u Beču i Berlinu. Izložba će potrajati četiri mjeseci.

Pomoć ranjenim.

Iz Beča se javlja, da je dioničarsko društvo braće Böhler i drug uputilo ratnom ministarstvu za njegovanje ranjenika u ratu jedan milion kruna u vidu ratnog zajma sa 5^{1/2}%. Ovaj novac ima se kao Böhlerova zaklada upotrebiti i to na način, koji će firma naknadno pobliže opredijeliti.

Krunjenje Juanšikaja.

Prema jednoj brzopjavki „Times“-a biti će krunjenje Juanšikaja za cara kineskog na 9. februara ov. god.

Ručno pismo ruskog cara caru japanskom.

Ruski je veliki knez Juraj Mihajlovič stigao prema vijesti „Birževija Vjedomosti“ s ručnim pismom cara ruskog u Tokio. Misiji se ovoj pripisuje velika važnost.

50.000 arbanskih dobrovoljaca.

U austro-ugarsku i bugarsku se je vojsku do sada prijavilo 50.000 arbanaskih dobrovoljaca. Posvednevno se javljaju redom sva plemena.

Francuska ne dozvoljava uvoz mlijeka u Njemačku.

Amerika je htjela uvažati isvjesnu količinu mlijeka u Njemačku. Megjutim se je Francuska tome usprotivila, pa makar se mlijeko trebalo i u sanitetske svrhe.

Sudbina obitelji Nikolića-Zemunskoga.

Svojevremeno je javljeno, da je obitelj bivšeg zastupnika dra. Vladimira Nikolića iz Zemuna s neprijateljem pobjegla u Srbiju. Nadalje se javljalo, da je dr. Nikolić sa suprugom ondje počinio samoubojstvo. Megjutim „Drau“ demantira ove glasove i doznaje pouzdano, da je Nikolić preko Crne Gore pobjegao u Italiju, a supruga mu i kćerka Dragica uhvaćeni u Srbiji, odakle su odpremljeni u Zemun, pa dalje u Zagreb, gdje su u svrhu istrage predane vojnom sudu.

Oglašujte u „Beogradskim Novinama“.

objavljuje prvu fotografsku radnju, i veli, da je to „fotografija ili nov način zrakom na hartiji portretirati.“

Godine 1851. otvoreno je prvo parno kupatilo u Beogradu. Te godine stižu u Beograd i prvi „tapecireri“, Hirmil i Jajteles. Iste godine dolazi i prvi sedlar, Fridrik Ditrich, koji pravi „evropska sedla“. U jesen te godine stiže Karl Vimes „fekmaister iz Niderlanda“ i daje poduku u mačevanju. Iste 1851. godine počinje i istorija prve srpske knjižare.

I sad već svake godine prirašta broj „kulturregera“ i javljaju se već gomilama. Vrijedi pomenuti Tereziju Štol, modiskinju, koja je 1855. godine vratila iz Temišvara i donjela: „šmizle, kofire, šešire i kopfpuc“. Pa onda 1858. godine prvi put se javlja „izobražena ženska“, koja će po kućama davati poduku iz „njemačkog i francuskog“. A te iste godine javlja se i prvi učitelj igranja, plesa. Zatim nastaje masa muških i ženskih krojača, od kojih je najkarakterističnije S. V. Živković iz Pančeva, koji 19. marta 1863. godine objavljuje, da je izmislio srpsku nošnju, koja je vrlo praktična. „Gornja se haljina zove obrenovka, a donja sjedinka“, veli ovaj pančevački krojač.

javlja i prvi krojač ženskog odijela, Pavle Temeljkić, koji se preporučuje, da je „dobio momke iz inostranih zemalja“, i da radi po najnovijim bečkim žurnalima!

Godine 1845. javlja se već prvi „cukerpeker“. To je neki Sima Nikolić iz Srijema. A te iste godine stiže u Beograd prvi cirkus. Godine 1846. oglašava se prvi učitelj muzike u Beogradu. To je neki Aleksandar Skordilis, rodnom iz Trsta. Godine 1847. javlja se prvi zubni ljekar. To je nekakav Moric Lefner, koji „šuplje zube nekom masom zapušava.“ Godine 1848. javlja se već prva mašamoda. To je neka Persida Milovanović iz Novog Sada, koja sebe naziva „Marchande de mode“ i preporučuje svoje slamne i svilene ženske šešire „po bečkom ukusu“.

Godine 1849. donosi se u Srpsku Državnu Štampariju prva brza mašina (brzotisk), jer se dotle radilo na onoj najprimitivnijoj mašini. Te iste godine instalise se u Beogradu i prvi evropski pečatorezac Leopold Galicijaner, koji ujedno reže i nadgrobnne spomenike.

1850. stiže u Beograd i prvi „klavirštimmer“, neki Imro Špenović, koji je oslijepio i kao slijep izučio taj zanat. Pa onda stižu i prvi „ilekpučeri“, Johan Unterberger i Franc Lerg iz Tirolske. Te iste, 1850. godine, neki A. Deutsch

Najnovije brzojavne vijesti.

Kralj Ferdinand maršal bugarske vojske.

K. B. Sofija, 22. januara.

Generalisimus Žekov, šef generalnog štaba Jostov, zapovjednici prve i druge vojske Bojadžijev i Todorov, i ministar vojni Najdenov bili su kod kralja Ferdinanda i naimenovali ga u ime svojih trupa za maršala bugarske vojske. Tom je prilikom predao kralj Ferdinand Žekovu orden za vojne zasluge.

Novi ministar za Hrvatsku.

K. B. Budimpešta, 22. januara.

U saboru je pročitano pismo ministra predsjednika, kojom se saopštava, da se grof Tošo Pejacsevich, kao i predsjednik ministarstva grof Stefan Tisza oslobagaju daljeg provizornog vogjenja dužnosti ministra za Hrvatsku, a za ministra za Hrvatsku naimenovan je Imbro pl. Hidéghety, veliki župan županije virovitičke.

Turski uspjesi u Perziji.

K. B. Carigrad, 22. januara.

Kako javlja brzojavna agencija „Milli“ sa perzijske granice, turske predstraže, uz pripomoć muslimanskih četnika, zauzele su 6. januara Miandoab. Neprijatelj, koji je imao mnogo gubitaka u mrtvim i ranjenima, pobjegao je u pravcu Maragha, a povlači se iz Seldosa. Posljednje turske pobjede u Asserbeidschan-u, učinile su dubok utisak na urogenička plemena. Mnogobrojni dobrovoljci javljaju se dnevno turskim četama. Prvi zarobljenici dovedeni su u Mosul. Municipija, koju je neprijatelj napustio podijeljena je urogjeničkim plemenima.

Borbe u Perziji.

K. B. London, 22. januara.

„Reuter“ javlja: Rusi su posjeli varoš Sul-tanab'ad. Neprijatelji i njemački konzul pobjegli su u Burudjird.

Magjarski dovoz za Tursku.

Bukarešt, 21. januara.

Preko Kronštata i Predeala stiglo je danas 20 vagona šećera iz Magjarske. Još danas roba će se dalje odpratiti morskim putem za Carigrad. Rumunjska vlada odmah je dozvolila provoz.

Priznanje propasti ruske ofenzive.

Berlin, 21. januara.

„Berliner Tageblatt“ javlja iz Stockholma: Rusi sami priznaju, da je ofenzivna balkanskom frontu ostala bezuspješna. Ratni dopisnik „Birževija Vjedomosti“ utvrđuje, da ogorčeni i uporni bojevi, koji su na bukovinskom frontu i u istočnoj Galiciji trajali nedjelju dana u svojoj žestini popuštaju, a sad već i prestaju. Vojnički stručnjaci misle, da su ruske operacije u Bukovini i Galiciji pored političkog zadatka, da učine pritisak na Rumuniju, imale u vidu osiguranje lijevog krila i osvajanje novih dobrih položaja. Članak ima dosta i bijelih mjesta, koja nas gone, da mislimo. Na kraju članka veli se: U vezi sa svršetkom bili smo prinudnjeni, da ofenzivu za neko vrijeme obustavimo.

Zašto su Srbi morali na Krf.

Berlin, 21. januara.

„Vossische Zeitung“-u javljaju iz Atene: List „Athens“ saznaje, da je talijanska vlada izjavila savezničkim silama, da ona ni u kom slučaju ne može dozvoliti, da Petar Karagorgjević i srpske čete ostanu na talijanskom zemljištu, jer bi utisak srpskog poraza bio vrlo nepovoljan na talijanski narod. Stoga je poslije sporazuma sa ostalim silama bilo riješeno da se Srbi smjeste na Krf.

Potopljen engleski brod.

K. B. London, 22. januara.

Engleski je parobrod „Southerland“ potopljen 17. januara. Posada se iskrcala na ostrvu Malti.

Engleski manevri za pobijanje njemačkog novca.

Berlin, 21. januara.

Izveštaji amsterdamskih bankarskih krugova potvrđuju, da Engleska svim sredstvima radi na tome, da podrije vrijednost njemačke marke. Oglasi holandskih novina javljaju, da će se u polovini februara iznijeti na prodaju 17 milijona maraka po 40, dokle današnji kurs iznosi 42.

Brzi odlazak srpskih ministara iz Italije.

K. B. Lürich, 21. januara.

U jednom samo za inostranstvo odregjenom saopštenju javlja „Agenzia Stefani“, da nije istinita vijest, da je crnogorskog princa Mirka primio talijanski kralj u Tarentu. Princ Mirko nije ni dolazio u Italiju. Dalje saopštava rimska agentura, da je kralj, pošto je pregledao talijanske i savezničke ratne brodove u Tarentu i obalska utvrgjenja u Brindizi, gdje je primio Pašića i ostale članove Karagorgjevićevog kabineta, odputovao u Rim.

Pooštrenje engleske blokade.

K. B. London, 22. januara.

Predlog o izvogjenju energične blokade, koji je u srijedu podnet donjem domu, glasi ovako: Pošto je donji dom obaviješten, da se u neutralnim zemljama, koje graniče sa neprijateljskim prijedjelima, uvozom nagomilava velika količina robe, koja je neprijatelju potrebna za dalje vogjenje rata, poziva vladu, da blokadu, što je moguće jače izvede, a da time opet ne sprijечи uvoz neutralnih za potrebe njihove zemlje.

Veliki požar u Norveškoj.

K. B. Alesund, 22. januara.

U Molde-u izbio je u tvornici vune veliki požar, koji je velikom brzinom zahvatio okolinu. Varnice su prenijele požar u sam grad, gdje požar dalje bijesni. Nema izgleda, da će se požar skoro ugušiti. Sve su veze s okolinom, izuzimajući i Kristijaniju, prekinute.

Velika željeznička nesreća u Italiji.

K. B. Milano, 22. februara.

„Secolo“ javlja, da su se u okolini Padue sudarila dva voza. Ima mnogo ranjenih. Šteta je velika.

Borba protiv opšte vojne obveze u Engleskoj.

K. B. London, 22. januara.

Predstavništvo centralnog saveza engleskih željezničarskih radnika donijelo je odluku, ako vlada ne preduzme korake, da se cijelo nacionalno imanje u Engleskoj konfiskuje, svima sredstvima bude preduzeta borba protiv sazivanja pod zastavu onih ljudi, čiji je jedino imanje njihova radna snaga.

Ponovno otvaranje Dume.

K. B. Petrograd, 22. januara.

Novine javljaju, da će 28. januara biti objavljen carev ukaz o ponovnom otvaranju Dume. Sjednice bi male početi sredinom mjeseca februara.

Opozivanje talijanskih četa iz Albanije.

Ženeva, 21. januara.

U Parizu je izazvala veliki utisak vijest, da Italija, slijedeći engleskom primjeru na Galipolju, namjerava da opozove svoje čete iz Albanije, jer bi tamo trajni otpor bio moguć samo pomoću svih savezničkih četa što je za sad isključeno.

Pariska radikalna štampa piše, da je primjerna srčba Italije protivu Engleske izazvana bezgraničnim prekorima Engleske zbog Crne Gore i izvanrednim povišenjem podvoznih troškova za prenos uglja.

Prema brzojavima iz Londona, za posljednje dvije nedjelje povećana je podvozna stopa za ugalj od Kardifa do Genove sa 75 šilinga od jedne tone. Ovo bi moglo, da dovede do potpune propasti talijanske industrije.

Potopljavanje „Persije“.

K. B. Beč, 22. januara.

Austro-Ugarska vlada izvijestila je ovdašnjeg poslanika Amerike, da se ni jedan austro-ugarski podvodni brod odnosno propasti „Persije“ ne može uzeti u obzir.

Carigradski balkanski voz u Beogradu.

U nedjelju je u 10.50 sati u večer prispio ovdje prvi balkanski voz iz Carigrada. S njima odpozdravljaju Turska i Bugarska pozdrav, koji su centralne vlasti prvim balkanskim vozom poslale Balkanu, i pokazuju put, kojim će slijediti uvijek u svojem vlastitom životnom interesu. Putnički svijet ovog drugog voza daje zanimljivu sliku. Istok je preovlagivao. Gospoda s fesom, turski oficiri i njihovim ukusnim uniformama, crnooke balkanske ljepotice sačinjavahu većinu putničkog svijeta. Bilo je još austro-ugarskih vojnih ličnosti, industrijalaca, svi ispunjeni dubokim utiskom, koji su dobili u savezničkom istoku.

Imali smo prilike, da sa nekima od gospode, koji su duže vrijeme proveli u Carigradu i sa stanovništvom često dolazili u dodir, razgovaramo o tamošnjim prilikama. Saopštitićemo njihove dobitne izjave:

Raspoloženje je u Turskoj vanredno. Odlična i na smrt spremna vojska, koja je u toku sadanjen rada bila dala već tolikog dokaza u svojoj vojničkoj vrlini, ratobornija je no ikada. Sad, kako je neprijatelj sa svim otjeran sa Galipoljskog poluostrva, vojska jedva može da dočeka onaj trenutak, kada će je povesti novoj pobjedi. Oficirski kor nalazi se na visini svog zadatka, prožet je bezuslovnim povjerenjem u svoje vogje, iskreno je blagodarani savezničkim centralnim vlastima na svima onim isposlanim sredstvima, kojima je omogućena podpuna sprema i gotovost turske vojske. Naročito se odaje priznanje od strane turske stručnjaka austro-ugarskim teškim motornim baterijama, čijem je strahovitom djelovanju neprijatelj mogo umaći samo hitnim bijegom.

Najnoviji uspjesi austro-ugarske vojske u Crnoj Gori i u Bukovini, dali su povoda izjavama oduševljene simpatije u štampi i vojsci prema savezničkoj monarhiji. Društveni život u Carigradu vrlo je malo ratom poremećen. Pa i kad se činilo, da će stanje na galipoljskom poluostrvu postati kritično nije izbila nikakva promjena u bezbrižnom životu kino-pozorišta. Costionice bili su pune raspoloženog svijeta, a u malim kafanama srkutali su Turci bezbrižno svoju kafu. Austro-ugarski i njemački časnici drže vrlo često predavanja o svojoj zemlji i vojsci, a turska društva vrlo rado posjećuju ta predavanja, koja mnogo doprinose pravilnom razumijevanju vrijednosti centralnih vlasti.

Cijene su životnim namirnicama istina nešto skočile, ali nema ni u kojoj vrsti namirnica oskudice. Stanovništvo voljno se prilagodjava tome neizbježnom pratiocu rata i čvrsto je riješeno, da izdrži do pobjedonosnog svršetka. Engleska, taj idol staro-turaka, veoma je omrzuta, pa kako se njeno jedinstvo i slabost u ravnoj mjeri istaklo, i prezrena je. Turski vojnik, koji je na Galipolju i u Mesopotamiji slomio svjetsku vladavinu Engleske, nema ništa zajedničkog sa politizirajućim Turcima iz prvog balkanskog rata. On se probudio, svjestan je svoje snage i neće se više povesti kao slijepo orudje za lukavim stranim silama. Cijela je Turska danas uvjerena o tome, da će se poslije rata zajedničkim privrijednim radom sa centralnim silama doći do dosad nepostignutog razvitka turskog naroda, te se raširenim rukama prima austro-ugarske i njemačke pobornike toga zblizenja.

Dnevne vijesti.

Posrednički ured za službu.

Pri odboru opštine grada Beograda, u Makenzijevoj ulici broj 40, ustanovljen je posrednički ured za one, koji traže službu. Šef je ovog ureda g. Pavle Popović, opštinski odbornik, i njemu treba, da se obrate svi, koji traže službu i svi, kojima je potrebna posluga.

Rad carskog i kraljevskog vojnog ribolovstva.

U našem broju od 25. decembra pomenuli smo ribolovstvo, koje je oživila c. i kr. vojna policija, i pomenuli, da ćemo se opet vratiti na raspravljanje ovog pitanja.

Prvu i najjaču potporu dobilo je ribolovstvo u Beogradu od strane zapovjednika mosne brane i gradskog zapovjednika, koji je u tome vidio olakšenje za ishranu grada Beograda. Misao je brzo privedena u djelo. Predsjednik policije, koji se kao rojeni primorac naročito interesuje za ribolovstvo, i koji ima iskustva i stručnih znanja u tome, potpomognut od nadporučnika dr. Jelića, preduzeo je još prošlih dana sve što je potrebno, da se nabave mreže, čamci i stručno osoblje. Pri tom se naišlo na svakojake teškoće, jer u mjestima u okolini Beograda nisu mogli, da se nabave čamci, jer su za vrijeme posljednjih borba svi čamci uništeni. I mreže su nagijene tek poslije dužeg traganja. Ipak, agilnošću naše policije uspelo se, da se ribolovstvo stavi u pokret. Do sada je ulovljeno preko 2500 kila ribe, a riba se lovi sa jednog motornog čamca i deset običnih čamac, ribolovstvom se bavi jedan podčasnik, 3 vojna ribara i 10 civilnih.

Okolnost, što je visoka voda, i što je tako ribarima, koji love mrežom, onemogućeno da ulove mnogo riba, utiče nepovoljno na količinu ulovljene ribe. Naročito je teško loviti ribu u Dunavu. Pijačna cijena za ribe utvrđena je vrlo nisko, da bi se siromašnom pučanstvu dala prilika, da ribu može nabavljati. Cijene su utvrđene 1 kruna 20 filira do 2 krune 40 filira za jedan kilogram ribe. Ima dana, kada se na pijacu iznese i preko 200 kilograma ribe. Iz ovoga se vidi, da ribolovstvo i sada već, u svojim skromnim počecima, mnogo doprinosi za ishranu Beograda. A kada visoka voda spadne biće rezultati još mnogo veći. Naša neumorna vojna policija nesumnjivo će sa svoje strane učiniti sve što je potrebno, da ribolovstvo u Beogradu donese što više koristi.

Baterije za džepne lampe

samo prima kvalitete, liferuje samo velikim trgovcima i preprodavačima. Tvornica elekt. baterija

M. WEISSENBERG,

Wien II. Raimund gasse 6.

Traže se sposobni zastupnici. 2

Cesarsko i kraljevsko policijsko predsjedništvo.

Cijenovnik vožnje

I. U gradskom obimu:

Dvopežna kola do 3 lica i 1/2 sata K 2.—
za svaki dalji 1/4 sata 1.—
(započeti 1/4 sati računaju se potpuno.
Ako je u fiakeru više od tri lica, plaća svako više
lice po 0.50

II Do željezničke, parobrodске stanice i obratno:

Dvoprežna kola do 3 lica K 3.20
ako je u fiakeru više od 3 lica za svako više lice . 0.60

III. Druge vožnje:

Na 1/2 dana (7 sati) K 20.—
Na cio dan (14 snti) 30.—

IV. Vožnje van grada:

a) u Zemun, željez. stanica K 8.—
b) u Zemun, grad 20.—
c) u Zemun, željez. stanica ili grad i nazad, za
1/2 sata čekanja u Zemunu 15.—
d) Vožnja van grada (izuzimajući Zemun) po pogodbi.

V. Čekanje u Beogradu i Zemunu po cijeni od sata kao pod I.

VI. Odredbe za prtljag:

Obični ručni putnički prtljag besplatan, za prtljag kod kočijaša od komada K 0.60

CARO I JELLINEK DR. S. O. JAMSTVOM

Beč I., Deutschmeisterplatz 4.

rodužnice: Bodenbach, Budapest, Halbstadt i Trst

preuzimaju prevoze sviju vrsti u balkanske države.

Upute badava.

Moja kemička čistiona i bojadisaona odijela, opet je za moje mušterije otvorena.

Anton Kellner

Bojadisar i kemički čistilac.

— BEOGRAD, Zeleni venac br. 14. —

Tvornica: DUŠANOVAC, KRALJEVA UL. 16.

U RADNJI

Russo i Kalmića

Beograd, Vasina ulica 5.

— preko puta Narodnog Pozorišta —

ima na prodaju jedna velika količina

obuća-cipela

muških i ženskih

ROBA ODLIČNA,

cijena niska, — prodaja na jedan par na više.

Berthold Goldstein

BEOGRAD, Simina ulica 16

koji po naročitom odobrenju c. i kr. vlasti
:: otvorio u Beogradu ::

izvoznju i uvoznju trgovinu

preporučuje za sada svoje usluge za uvoz

životnih namirnica i konsumnih artikala

sviju vrsta. Docnije će početi rad i sa izvozom. Za sada treba brzogjave i pisma upućivati na adresu

Berthold Goldstein, Zemun

Agenturska i posrednička radnja

Sándor Pollák

— NOVI SAD, Ulica Kossuth Lajoš 11, —

preporučuje svoje prvoklasno komisiono stovarište, kao i svoje prvoklasno posredništvo.

Tvornica kišobrana

Moše A. Mazze

Dobračina ulica broj 4., — blizu Pozorišta,
otvorena je svakog dana. Prima sve opravke
i preporuča svoje stovarište. 2

PAŽNJA! PAŽNJA!

— Za sopstvenike mlinova —

Tarjan und Comp.

BUDAPEST V. Esaky u. S.

nstanova za uregjenje mlinova i sva tehnička uregjenja,

liferuje sve vrste mašina za mlinove, kao i sve tehničke artikle za mlinove i tvornice najbolje vrste, po najnižoj cijenama. Kod pregradjivanja mlinova i preuregjenja daje i stručnjačke savete.

Petrolej

Benzin

Mašinski zejtin

Zejtin za jelo

Terpentin

Ricinov zejtin

liferuje prompt

Ölfabrik M. Elfer G. m. b. H.

Wien I., Krugerstrasse 3.

Mali oglasnik.

OPERATOR

Dr. Slavka Mihajlović,
specialista za ženske bolesti,
prima svakog gana od 2—4
sati po podne. Stan Kralj Milanova ul. br. 37.

Traži se kuvarica, Djevojčica,

ozbiljna od 15—16 god. koja prilično vlada njemačkim jezikom, za posluživanje u jednoj većoj poslastičarnici. Stan hrana i plata prema sposobnosti. Za adresu obratiti se uredništvu ovog lista, pod „valjana 160“.

Dva praktikanta,

koji dobro znaju njemački i hrvatski jezik traže se. Treba da se java lično administraciji ovog lista, Čubrina ulica 3.

Inteligentan dječak,

iz dobre familije, govori njemački i srpsko-hrvatski, traži namještenje. Poblize u upravi ovog lista.

Više se lijepih,

stanova izdaju sa i bez namještaja.
Beogradska ulica 31.

Berberskog pomoćnika,

potrebuje odmah radnja, Stevana Nikolića, Šumadijska ul. 14.

Tražim,

srpske novine od 5. do 15. septembra 1914. godine i platiću dobro
Poručnik Böleskei,
Montur-Magazin
Beograd.

Nestali.

Tražim svog sina

Ljubomira Lepčevića

koji je prigodom evakuacije Beograda u septembru prošle godine otišao neznankuda. Molim svakog, koji bi štogod doznao o njemu, da mi javi, pa će biti pristojno nagrađen.
udova Mitra Lepčević,
kralj Aleksandrova ul. 110.